Ministerie van Landbouw, Visserij,
Voedselzekerheid en Natuur

Directoraat-generaal Agro
Directie Dierlijke Agroketens en Dierenwelzijn

Auteur
[redacted]

Aan de Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

TER BESLISSING
Datum aangemaakt
29 mei 2026

Kenmerk
DGA-DAD / 106652256

Kopie aan

Bijlage(n)

nota
TER BESLISSING

Beslisnota bij antwoord brandbrief Wakker Dier over transport en slacht van hoogdrachtige melkkoeien

Parafenroute
[redacted]

Aanleiding

Op 21 april 2026 is er een brandbrief van stichting Wakker Dier binnengekomen (de datum op de brief zelf geeft 2 maart 2026 aan, maar de brief is dus later binnengekomen bij het ministerie), waarin zij aandacht vragen voor het transport en de slacht van drachtige dieren. Zij geeft in de begeleidende e-mail bij de brief aan dat de brief is ondertekend door 18.400 mensen. De brief is geadresseerd aan minister Van Essen, maar omdat het dierenwelzijn betreft, is de beantwoording van de brief aan u. In de procedurevergadering van 20 mei 2026 heeft de vaste Kamercommissie LVVN besloten dat zij graag de reactie op deze brandbrief ontvangen. Ook dit verzoek is geadresseerd aan uw collega.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd om kennis te nemen van de inhoud van de antwoordbrief, deze te ondertekenen en te (laten) verzenden aan Wakker Dier met een afschrift aan de Tweede Kamer.
U wordt geadviseerd om de concept-regelgeving omtrent verbod op de handel ten behoeve van de slacht van drachtige runderen en drachtige varkens nu niet verder te brengen.

Kernpunten

- Op grond van de Europese Transportverordening (Vo (EG) nr. 1/2005) mogen drachtige dieren waarvan de draagtijd 90% of meer gevorderd is niet vervoerd worden. Het is niet verboden (hoog)drachtige runderen of varkens te slachten.
- Wakker Dier vraagt in de brandbrief actie op 3 aspecten:
  - Strikte toepassing van het interventiebeleid door de NVWA;
  - Handhaving middels strafrecht invoeren;
  - De ontwerp-amvb uit 2020 (verbod op het in de handel brengen van drachtige runderen en varkens in het laatste trimester van de dracht met het oog op slacht) met hoge urgentie afronden.
- Handhaving NVWA

  - De NVWA controleert in slachthuizen streng op het vervoer van hoogdrachtige dieren (draagtijd voor 90% of meer gevorderd), omdat het een ernstige aantasting is van het dierenwelzijn.
  - In het slachthuis controleert de NVWA de uiterlijke kenmerken van de foetus, wanneer een koe vermoedelijk hoogdrachtig is. Alleen op basis van uiterlijke kenmerken van de foetus kan de NVWA geen boete opleggen. Vervolgonderzoek naar de inseminatiedata of dekdata moet daarna uitwijzen of de draagtijd daadwerkelijk voor 90% of meer gevorderd is. Wanneer dat het geval is, legt de NVWA een bestuurlijke boete op aan de veehouder.
  - Onderzoek kan ook uitwijzen dat er geen sprake is van 90% dracht, en dat het dus geen overtreding betreft of dat de exacte draagtijd niet is vast te stellen.
  - Daarnaast is de NVWA in 2024 gestart met een project dat als doel heeft te voorkomen dat hoogdrachtige runderen vervoerd worden wanneer de draagtijd voor 90% of meer gevorderd is. Hiertoe worden de beweegredenen van veehouders om hoogdrachtige runderen te laten vervoeren onderzocht Met deze informatie wordt een handhavingsaanpak ontwikkeld gericht op deze beweegredenen.
- Strafrechtelijke handhaving
  - In 2022 is door de NVWA gecommuniceerd dat de handhaving werd aangescherpt en dat veehouders strafrechtelijk kunnen worden vervolgd wanneer zij een hoogdrachtig rund naar het slachthuis vervoeren. Dit bleek in de praktijk niet goed uitvoerbaar, zoals in de antwoordbrief uitgelegd.
  - De NVWA heeft hier met interne en externe partijen (waaronder het Openbaar Ministerie) zorgvuldig over gesproken. Dit heeft uiteindelijk in 2024 tot het besluit geleid om bij voorkeur te handhaven via het bestuursrecht.
  - Bij veelplegers kan nog steeds het strafrecht worden ingezet. Dit is tot nu toe niet gebeurd. Uit analyse van de overtredingen blijkt dat er nagenoeg geen veelplegers zijn.
- Ontwerp-regelgeving verbod op de handel ten behoeve van de slacht van drachtige runderen en drachtige varkens
  - In 2018 werd een motie van de Partij voor de Dieren aangenomen die pleitte voor een verbod op het slachten van drachtige runderen en varkens (Kamerstuk 33037, nr 298).
  - De ontwerp-regelgeving is in het voorjaar van 2020 in internetconsultatie geweest.
  - De ontwerp-regelgeving ziet op een verbod op de handel ten behoeve van de slacht van drachtige runderen en drachtige varkens waarvan de draagtijd voor tweederde of meer gevorderd is. Het gaat hierbij om strengere nationale regels ten opzichte van EU-regelgeving. Omdat de EU-transportverordening geen ruimte laat om het transport zelf te verbieden, is naar voorbeeld van Duitse regelgeving,geopteerd om de handel voor slacht te verbieden; die Duitse regelgeving had de EU-notificatieprocedure met succes doorlopen.
  - De ontwerp-regelgeving is door de NVWA via een HUF-toets in 2020 als niet handhaafbaar, niet uitvoerbaar en niet fraudebestendig beoordeeld, omdat er geen beoordelingscriteria waren om voorafgaand aan of tijdens

de slacht vast te stellen of een rund of varken in het laatste derde deel van de dracht was.
- N.a.v. deze HUF-toets is o.a. onderzoek door Universiteit Utrecht gedaan naar bruikbare parameters aan het levende moederdier en aan de foetus waarmee dit verbod mogelijk wel kan worden gehandhaafd.
- Op basis van een verkenning door toenmalig MLNV en NVWA werd de ontwerp-regelgeving vervolgens in 2022, met inachtneming van deze parameters, als beperkt uitvoerbaar en handhaafbaar ingeschat vanaf een drachtduur vanaf ongeveer 78%.
- Voormalig MLVVN heeft in 2025 besloten om de ontwerp-regelgeving niet verder in procedure te brengen en de herziening van de Transportverordening af te wachten. Dit is middels een afschrift van een brief aan Wakker Dier (als antwoord op een soortgelijke brief die zij nu gestuurd hebben) medegedeeld aan de Tweede Kamer.
- Op 17 juni 2025 heeft het lid Ouwehand een initiatief-wetsvoorstel ingediend tot wijziging van de Wet dieren en de Wet op de economische delicten in verband met het beperken van het lijden van dieren bij de slacht. Het voorstel ziet onder andere op een verbod op verkoop, verhandelen en afleveren van zoogdieren vanaf 40% van de dracht. Op dit deel van het voorstel is zeer kritisch gereageerd door zowel de Raad van State (zomer 2025) als de Europese Commissie (maart 2026). De kritiek gaat met name over de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid en de impact op de vrije handel tussen lidstaten.
- Omdat de concept-regelgeving een beperkt verbod betreft (alleen nationaal) dat slechts beperkt handhaafbaar en uitvoerbaar is en de verwachting is dat zowel de Raad van State als de Europese Commissie dezelfde kritische houding tegenover de concept-regelgeving zullen hebben als tegenover het deel van het intitiatief-wetsvoorstel van de Partij voor de Dieren over verkoop, verhandelen en afleveren van zoogdieren vanaf 40% van de dracht, wordt het verder doorzetten van de concept-regelgeving op dit moment als niet-haalbaar ingeschat.
- Omdat drachtige dieren en de foetus een goede bescherming verdienen en met het oog op het gelijke speelveld in Europa, betreft de inzet bij de herziening van de transportverordening een lagere toegestane drachtduur van 75% bij het transport van dieren. Dit lijkt gezien de standpunten van de lidstaten het best haalbare en past bij de drachtlengte waarvan de NVWA heeft aangegeven deze vast te kunnen stellen op het slachthuis aan de hand van de uiterlijke kenmerken van de foetus.

Toelichting

- Duitsland heeft, als enige lidstaat, een verbod op slachten in het laatste derde deel van de dracht, sinds 1 september 2017. Het is niet duidelijk of het verbod daar standhoudt bij de rechter als het aangevochten zou worden, ook al heeft het destijds de notificatieprocedure met succes doorlopen. In Duitsland wordt actief ingezet op communicatie over dit onderwerp.